

โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา
ได้รับรางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี 2564
ประเภทสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change)

ระดับดี

จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

ผลงาน : สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ภายใต้พื้นที่ดินจำกัด

ผู้ประสานงาน

1. ชื่อ-นามสกุล ..... นายประสิทธิ์ วงศ์ผา .....
ตำแหน่ง ..... เจ้าหน้าที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา .....
สำนัก/กอง ..... สำนักพัฒนา .....
โทรศัพท์มือถือ ..... 082-1835343 ..... e-mail .....
2. ชื่อ-นามสกุล ..... นางสาวอภิษฎา พิมพ์ดี .....
ตำแหน่ง ..... เจ้าหน้าที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา .....
สำนัก/กอง ..... สำนักพัฒนา .....
โทรศัพท์มือถือ ..... 082-6823283 ..... e-mail ..... frenzy_twin@hotmail.com .....
3. ชื่อ-นามสกุล ..... นางสาวไฉไล กองทอง .....
ตำแหน่ง ..... นักวิชาการส่งเสริมและพัฒนา 5 .....
สำนัก/กอง ..... สำนักพัฒนา .....
เบอร์โทรศัพท์ ..... 053-328496-8 ต่อ 2204 ..... เบอร์โทรสาร ..... 053-328494 .....
โทรศัพท์มือถือ ..... 084-6162552 ..... e-mail ..... bimai_35@hotmail.com .....

ส่วนที่ 1 บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา มีพื้นที่ดำเนินงานตามขอบเขตพื้นที่ลุ่มน้ำจันครอบคลุม 9 หมู่บ้าน ประกอบด้วย 31 หย่อมบ้าน ของตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ประชากรประกอบด้วย ชนเผ่าลีซู ลาหู่ อาข่า เมี่ยน จีน ลัวะ และคนเมือง รวม 3,938 ครัวเรือน ประชากร 11,755 คน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นหลัก การถือครองที่ดินค่อนข้างจำกัดเฉลี่ย 2-5 ไร่ต่อครัวเรือนและชาวบ้านมากกว่า 278 ครัวเรือน ไม่มีที่ดินทำกิน ต้องเช่าพื้นที่จากนายทุนเพื่อปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นรายได้เลี้ยงครอบครัว ซึ่งจากข้อมูลของ อบต.ป่าตึง พบว่า ชุมชนมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนเพียง 25,000 บาทต่อปี ทำให้รายได้ไม่เพียงพอค่าใช้จ่ายของจำนวนประชากรในครอบครัวที่เพิ่มขึ้น หลายครอบครัวต้องออกจากพื้นที่ไปขายแรงงานในต่างถิ่นเพื่อหารายได้จุนเจือครอบครัว รวมทั้งการบุกรุกและเผาพื้นที่ป่าเพื่อขยายพื้นที่เกษตร และการเข้าสู่วงจรของยาเสพติด เกิดเป็นภัยและสร้างความเดือดร้อนให้แก่ครอบครัว สังคมชุมชน จังหวัด ภูมิภาคและประเทศ

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) มีเป้าหมายในการขยายผลสำเร็จของโครงการหลวง เพื่อพัฒนาให้ชุมชนบนพื้นที่สูงอยู่ดีมีสุขอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยใช้องค์ความรู้ ผลงานวิจัย และการพัฒนาแบบองค์รวม ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพภูมิสังคมของพื้นที่ การดำเนินงานในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา จึงมุ่งเน้นการส่งเสริมพืชทางเลือกใหม่ที่ใช้พื้นที่น้อย แต่ได้ผลตอบแทนสูง เพื่อสร้างรายได้ภายใต้ข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ทำกิน และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยการพัฒนาองค์กรของชุมชนให้ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันพัฒนา” เพื่อให้ชุมชนสามารถทำหน้าที่ขับเคลื่อนงานพัฒนาด้วยชุมชนเอง รวมทั้งการบริหารจัดการด้านการตลาดโดยการบูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องและการมีส่วนร่วมของคนและชุมชน โดยยึดหลัก “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ในปี 2560 โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลาเริ่มเข้าดำเนินงานในพื้นที่ โดยการส่งเสริมการทำเกษตรแบบประณีตร่วมกับการพัฒนากลุ่มเกษตรกรจากกลุ่ม “ผักอินทรีย์ห้วยก้างปลา” ยกระดับเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ภายใต้ชื่อ “กลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำจัน” ในปี 2562 เพื่อช่วยกันขับเคลื่อนงานด้านการตลาดและพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน มีเกษตรกรต้นแบบที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม 24 ราย กระจายใน 5 หย่อมบ้านของตำบลป่าตึง มีโรงเรือนปลูกผักจำนวน 39 โรงเรือน โดยวิสาหกิจชุมชนมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตผลผักอินทรีย์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องระหว่างปี 2560-2563 จำนวน 68,192 กิโลกรัม มูลค่ารวม 2,447,163 บาท และในปี 2563 มีปริมาณการส่งจำหน่ายผักอินทรีย์ 28,120 กิโลกรัม มูลค่า 1,027,908 บาท มีเงินทุนหมุนเวียน 104,500 บาท รายได้จากจำหน่ายปัจจัยการผลิต และต้นกล้า 200,000 บาท และมีกองทุนเงินออมของสมาชิกทั้งหมด 45,000 บาท โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทำไรสุทธิจากการดำเนินธุรกิจทั้งสิ้น 56,000 บาท เกิดการจ้างงานให้แก่คนในพื้นที่เฉลี่ย 4,000-5,000 บาทต่อคน/เดือน เกิดการต่อยอดธุรกิจของชุมชน ด้วยการสร้างตราสินค้าหรือการสร้างแบรนด์ชุมชน “โอบตอย ออร์แกนิก” เพื่อสร้างการจดจำและความเชื่อมั่นให้กับลูกค้า ปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำจันสามารถแก้ปัญหาความยากจนของคนในชุมชน โดยการสร้างรายได้เพิ่ม ลดค่าใช้จ่าย เช่น ค่าเช่าพื้นที่ ค่าสารเคมีและปัจจัยการผลิตต่าง ๆ จากการใช้ประโยชน์พื้นที่ที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างเต็มศักยภาพ

ส่วนที่ 2 สรุปผลการดำเนินการ

มิติที่ 1 : ความสำคัญของปัญหาและความสามารถองค์กร

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1. การดำเนินการหรือโครงการที่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมมีความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาอย่างไร

โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา มีพื้นที่ดำเนินงานตามขอบเขตพื้นที่ลุ่มน้ำจันครอบคลุม 9 หมู่บ้าน ประกอบด้วย 31 หย่อมบ้าน ของตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ประชากรประกอบด้วย ชาวเผ่าลีซู ลาหู่ อาข่า เมี่ยน จีน ลีวะ และคนเมือง รวม 3,938 ครัวเรือน ประชากร 11,755 คน มีการสื่อสารด้วยภาษาถิ่นร่วมกับภาษาไทยกลาง พื้นที่ทำกินอยู่ในระดับความสูงประมาณ 500-1,050 เมตรจากระดับน้ำทะเล ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน ความลาดชันระหว่าง 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีพื้นที่ราบลุ่มอยู่ระหว่างกลางที่โอบล้อมด้วยภูเขาหลายลูก เส้นทางคมนาคมเพื่อลำเลียงผลผลิตทางการเกษตรค่อนข้างยากลำบาก ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น การปลูกข้าวนาและข้าวไร่เป็นพืชอาหาร และปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพืชสร้างรายได้ พื้นที่ส่วนใหญ่ขาดแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร การถือครองที่ดินค่อนข้างจำกัดเฉลี่ย 2-5 ไร่ต่อครัวเรือน และชาวบ้านมากกว่า 278 ครัวเรือน ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ต้องเช่าพื้นที่จากนายทุนเพื่อปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นรายได้เลี้ยงครอบครัว จากข้อมูลของ อบต.ป่าตึง พบว่า ชุมชนมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนเพียง 25,000 บาทต่อปี ซึ่งไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายของจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่เพิ่มขึ้น หลายครอบครัวต้องอพยพออกจากพื้นที่เพื่อไปประกอบอาชีพรับจ้างหรือขายแรงงานในต่างถิ่น เพื่อหารายได้ให้เพียงพอสำหรับจุนเจือภายในครอบครัว ส่งผลให้ขาดแคลนวัยแรงงาน เหลือเพียงเด็กและผู้สูงอายุเท่านั้น

2. ปัญหาข้อขัดหรือผลกระทบในระดับใดบ้าง เช่น ระดับพื้นที่ หน่วยงาน ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ เป็นต้น

ปัญหาระดับพื้นที่ ชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำจันมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนประมาณ 25,000 บาทต่อปี (ข้อมูลจาก อบต.ป่าตึง ปี 2560) ขณะที่แต่ละครัวเรือนจะมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยครัวเรือนละ 3-6 คน และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น รายได้จึงไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ส่งผลกระทบให้ (1) คนวัยหนุ่มสาวต้องออกไปขายแรงงานในต่างถิ่น เพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ทำให้ขาดแรงงานในพื้นที่ ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวห่างเหิน (2) เกษตรกรต้องการรายได้เพิ่มในขณะที่มีพื้นที่ทำกินจำกัดเฉลี่ยครัวเรือนละ 2-5 ไร่ และไม่มีที่ดินทำกินของตนเอง ต้องเช่าพื้นที่เพาะปลูกเฉลี่ยครัวเรือนละ 40-50 ไร่ต่อปี ค่าเช่าเฉลี่ย 300-500 บาทต่อไร่ต่อปี เพื่อปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทำให้ต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเป็นค่าเช่าที่ ครัวเรือนละ 12,000-25,000 บาทต่อปี ส่งผลให้เหลือรายได้สุทธิน้อยลงและเกิดภาวะหนี้สินตามมา (3) การขยายพื้นที่ทำการเกษตร ทำให้เกิดการบุกรุกและเผาพื้นที่ป่าส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พื้นที่ป่าต้นน้ำ และปัญหาหมอกควัน (4) สมาชิกในชุมชนที่ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ อันเนื่องมาจากไม่มีที่ดินทำกิน หรือขาดองค์ความรู้ในการทำการเกษตรที่เหมาะสม มีความเสี่ยงต่อการถูกชักนำเข้าสู่วงจรของยาเสพติดได้ง่าย

ปัญหาระดับหน่วยงาน ด้วยพื้นที่และอาณาเขตด้านทิศตะวันตกของตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน อยู่ติดกับชายแดนของสหภาพเมียนมาร์ ซึ่งมีการผลิตฝิ่น เฮโรอีน ATS หรือยาบ้า ยาไอซ์ รวมทั้งมีการลักลอบลำเลียงยาเสพติดส่งผ่านตามบริเวณแนวชายแดนเข้าสู่ประเทศไทย เพื่อจำหน่ายและส่งออก จึงเป็นความเสี่ยงต่อชาวบ้านที่มีฐานะยากจน มีรายได้ไม่เพียงพอ รวมทั้งกลุ่มเยาวชนที่จะเดินเข้าสู่วงจรของยาเสพติด สร้างปัญหาต่อสังคมในชุมชน และส่งผลต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

ปัญหาระดับภูมิภาค ป่าต้นน้ำจันเป็นผืนป่าที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศน์ต้นน้ำในภาคเหนือของประเทศไทย เป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการถูกบุกรุกทำลายและเผาป่า เพื่อขยายพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรบนพื้นที่สูงที่ต้องการสร้างรายได้ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำต้นทุนของประเทศและเป็นสาเหตุสำคัญให้เกิดความแห้งแล้งเป็นวงกว้างทั่วภูมิภาค รวมทั้งปัญหาหมอกควันซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในจังหวัดเชียงราย และจังหวัดอื่น ๆ ในภาคเหนือ จากสถานการณ์ดังกล่าว ในปี 2559 จังหวัดเชียงราย มีพื้นที่การเผา 541,728 ไร่ อยู่ในอำเภอแม่จัน 20,970 ไร่

โดยอยู่ในพื้นที่เกษตร 7,493 ไร่ และในปี 2563 จังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่เผาไหม้สะสม 473,151 ไร่ อยู่ในอำเภอแม่จัน 28,057 ไร่ โดยอยู่ในพื้นที่เกษตร 6,271 ไร่ หรือกว่า 20% ของพื้นที่เผาไหม้สะสมทั้งหมดในอำเภอแม่จัน

ปัญหาระดับประเทศ การขาดแคลนสิทธิในที่ทำกินและขาดโอกาสเข้าถึงที่ทำกิน จากการกระจุกตัวของการถือครองที่ดิน และการเก็งกำไรที่ดินของนายทุน สร้างความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดินภาคการเกษตรอันเป็นรากฐานของประเทศไทย ดังจะเห็นว่ามียี่สิบที่ดินถูกทิ้งร้างและไม่ได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ เกษตรกรต้องสูญเสียพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการทำการเกษตร ดังกรณีของเกษตรกรในพื้นที่ดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา จำนวนไม่น้อยกว่า 278 ครัวเรือน ที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ต้องเช่าที่ดินจากนายทุน บางรายมีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์อยู่เพียงเล็กน้อย เฉลี่ย 2-5 ไร่ต่อครัวเรือน เมื่อประสบกับปัญหาผลผลิตและนโยบายภาคการเกษตรที่ล้มเหลว ผลผลิตล้นตลาดราคาตก ก่อให้เกิดภาวะหนี้สินและนำมาซึ่งการสูญเสียที่ดินทำกินในที่สุด รัฐบาลโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2557 จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) และนำไปสู่การออกพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. 2562 เพื่อออกมาตรการเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์อย่างเป็นธรรม และกระจายการถือครองที่ดินในขนาดที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพ

3. หน่วยงานมีนโยบายการมีส่วนร่วมอย่างไรเพื่อแก้ไขปัญหา/สร้างโอกาส/วางฐานรากการพัฒนาการสร้างความมีส่วนร่วม

สวพส. มีภารกิจในการสืบสาน รักษา ต่อยอด การพัฒนาพื้นที่สูงตามแนวทางโครงการหลวง โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ชุมชนบนพื้นที่สูงมีความอยู่ดีมีสุข ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เน้น “ความต้องการของคนในชุมชนเป็นศูนย์กลาง” ตามแผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ 8 ปี (พ.ศ. 2563-2570) ซึ่งกำหนดนโยบายและทิศทางการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงให้เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมและรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยมีกลไกขับเคลื่อนการบูรณาการการทำงานที่เน้นการบรรลุผลสัมฤทธิ์ร่วมกันของหน่วยงานเครือข่าย 33 หน่วยงาน ในระดับนโยบาย คือ คณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงานโครงการหลวง (กปส.) ซึ่งนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ เพื่อพิจารณากำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน แผนงาน โครงการ และกิจกรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแผนแม่บทโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2559 รวมทั้งแผนแม่บทอื่น ๆ ที่เห็นชอบโดยคณะรัฐมนตรี โดยมีคณะทำงานบูรณาการระดับจังหวัดและอำเภอเพื่อขับเคลื่อนแผนแม่บทสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่

สวพส. ยึดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ส่งเสริมและให้โอกาสแก่ชุมชนบนพื้นที่สูง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชนชาติพันธุ์ ถือเป็นกลุ่มเปราะบาง ให้ได้รับการบริการด้านการวิจัยและการพัฒนาอย่างทั่วถึงโดยไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อให้การพัฒนาและการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานตรงตามความต้องการ สามารถแก้ไขปัญหาของชุมชน สร้างความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวิเคราะห์พื้นที่ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาความต้องการของชุมชน การจัดทำแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลง การจัดทำแผนชุมชน การวางแผนกิจกรรม/โครงการ การปฏิบัติงาน รวมทั้งการติดตามและประเมินผล ตลอดจน สนับสนุนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อสานความร่วมมือทุกภาคส่วนและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันได้กำหนดนโยบายด้านการให้บริการและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบของการบริการและรับฟังข้อคิดเห็นเพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพและการให้บริการอย่างต่อเนื่อง

4. หน่วยงานมีการดำเนินการอย่างไรเพื่อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

1) การสื่อสารถ่ายทอดนโยบาย

ผู้บริหาร สวพส. ทุกระดับ ให้ความสำคัญกับการสื่อสารทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร เพื่อถ่ายทอดนโยบายไปสู่การปฏิบัติในทุกระดับ โดยเน้นการใช้ Social Media เป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารอย่างเป็นรูปธรรม การสื่อสารภายในองค์กร ใช้รูปแบบการสื่อสารแบบ 2 ทาง (Two-way Communication) ผ่านการประชุมต่าง ๆ ทั้งการประชุมในห้องประชุม และผ่านสื่อออนไลน์ อาทิ การประชุมผู้บริหาร ประชุมประจำเดือนแต่ละสำนัก ประชุมประจำเดือน

สถาบัน รวมถึงสัมมนาประจำปีของสถาบัน เป็นต้น เพื่อให้บุคลากรทุกระดับรับทราบแนวทางปฏิบัติ มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง สามารถปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น แก้ปัญหาได้อย่างทันที่ การสื่อสารภายนอกองค์กร ดำเนินการในหลายรูปแบบ อาทิ การประชุมคณะทำงานหน่วยงานร่วมบูรณาการในระดับจังหวัดและอำเภอ ทั้งการสื่อสารในระดับชุมชน ให้ชุมชนเกิดความเชื่อมั่นและเกิดความไว้วางใจต่อ สวพส. ในการเข้ามาเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือในการตัดสินใจ และการสื่อสารกับหน่วยงานร่วมบูรณาการ ให้ประสานความร่วมมือและดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน ตามภารกิจของแต่ละส่วนราชการและหน่วยงาน ภายใต้แผนการปฏิบัติงานชุดเดียวกัน (one village one plan) เพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ แก้ไขปัญหาความต้องการของชุมชนบนพื้นที่สูงร่วมกัน

2) การสร้างวัฒนธรรม

สวพส. ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกด้านจริยธรรมต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เน้นการเป็นจิตอาสา คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และรับผิดชอบต่อสังคม ผ่านการกำหนดค่านิยม HRDI 4 ประการ ได้แก่ มุ่งผลสัมฤทธิ์ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มุ่งมอบความเป็นเลิศ ชูเชิดความเป็นธรรม มีการสร้างวัฒนธรรมการบริหารจัดการองค์การตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีความเที่ยงธรรม สุจริต โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยประกาศเจตจำนงการบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและต่อต้านทุจริตคอร์รัปชัน รวมทั้งมีการถ่ายทอดความศรัทธาต่อการสืบสาน รักษา ต่อยอด การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนตามแนวทางโครงการหลวง ให้เกิดแก่บุคลากรทุกระดับชั้น และสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของคนและชุมชนบนพื้นที่สูง ที่ห่างไกล มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ มีข้อจำกัดในการสื่อสาร ให้มีโอกาสในการยกระดับคุณภาพชีวิตได้อย่างเท่าเทียมโดยไม่เลือกปฏิบัติ

3) การกำหนดผู้รับผิดชอบ ระบบติดตามประเมินผล

กระจายอำนาจในการกำกับดูแลพื้นที่ปฏิบัติงาน (Area Based) ให้แก่ผู้จัดการลุ่มน้ำ ให้ตัดสินใจแก้ไขปัญหในระดับพื้นที่และบูรณาการกับหน่วยงานร่วมในพื้นที่ดำเนินงาน 44 แห่ง ในลักษณะ “พื้นที่-พันธกิจ-การมีส่วนร่วม” จากผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตั้งแต่ระดับชุมชน อำเภอ จังหวัด สร้างความเป็นหุ้นส่วน (Partnership) และสร้างเครือข่ายความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างกัน ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานแก้ปัญหาบนพื้นที่สูงเป็นไปอย่างต่อเนื่อง สวพส. สร้างกลไกในการกำกับ ติดตามและประเมินผล 2 ระดับ คือ การบูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐกับท้องถิ่น อาศัยคณะกรรมการระดับจังหวัดซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน เพื่อกำกับดูแลให้เกิดการบูรณาการการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ และคณะทำงานโครงการระดับพื้นที่ ซึ่งมีนายอำเภอเป็นประธาน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและติดตามผลการปฏิบัติงานระดับพื้นที่

4) การจัดสรรทรัพยากรที่สำคัญอย่างเพียงพอให้สอดคล้องกับภารกิจ

ด้านทรัพยากรบุคลากร สวพส. ทำงานร่วมกับบุคลากรของหน่วยงานบูรณาการภายใต้แผนแม่บทที่สำคัญ 33 หน่วยงาน โดยมีเจ้าหน้าที่ของ สวพส. เป็นแกนหลักในการประสานงาน การจัดเวทีชุมชน วิเคราะห์สภาพการณ์ และรับฟังปัญหาในพื้นที่ต่างๆ พร้อมทั้งระดมความคิดเห็นในการกำหนดแนวทางการพัฒนาร่วมกับผู้นำชุมชนเพื่อวางแผนพัฒนา ส่งเสริม และติดตามผลการดำเนินงาน ในด้านงบประมาณ สวพส. ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาล ในการถ่ายทอดองค์ความรู้วิชาการเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอาชีพบนพื้นที่สูง การพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรและความเข้มแข็งของชุมชน การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็น ข้อมูล และเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมให้แก่ชุมชนบนพื้นที่สูง ร่วมกับงบประมาณของหน่วยงานร่วมบูรณาการ เพื่อดำเนินงานตามภารกิจของแต่ละหน่วยงานในพื้นที่ตามแผนชุมชน

มิติที่ 2 : กระบวนการมีส่วนร่วม

5. อธิบายวัตถุประสงค์ของการดำเนินการ/โครงการ

โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) ส่งเสริมพืชทางเลือกใหม่ เพื่อสร้างรายได้จากการมีพื้นที่ทำกินจำกัด โดยการส่งเสริมและการพัฒนาระบบการผลิตที่ประณีตใช้พื้นที่น้อยแต่ให้ผลตอบแทนสูงที่สุด แบ่งเป็นการส่งเสริมพืชระยะสั้นและระยะยาวเพื่อให้มีความหลากหลายในการประกอบอาชีพ สามารถสร้างรายได้ตลอดทั้งปีความคู่กับการพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการตลาด (2) เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยการพัฒนางานของชุมชนให้ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันพัฒนา” เพื่อให้ชุมชนขับเคลื่อนงานด้านการตลาดสร้างอำนาจการต่อรองและสร้างรายได้ที่ยั่งยืน (3) บูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในการให้ความรู้ตามหลักวิชาการ สนับสนุนอุปกรณ์ เงินทุน รวมถึงการรับซื้อผลผลิตของชุมชน

6. โครงการมีรูปแบบหรือขั้นตอนหรือวิธีการในการดำเนินการในระดับความร่วมมือ (Collaborate) หรือไม่อย่างไร รวมทั้งมีการนำแนวคิด/นวัตกรรมและเทคโนโลยีทันสมัยมาใช้ในการดำเนินการ อย่างไร

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2560 สวพส. เข้าดำเนินงานในพื้นที่บ้านห้วยก้างปลา ในรูปแบบของพื้นที่เยี่ยมเยียน (Training and Visit System – T&V System) โดยไม่มีการส่งเจ้าหน้าที่ของสถาบันเข้าไปปฏิบัติงานประจำในพื้นที่ แต่ให้กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปภายใต้การกำกับดูแลของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สลอง อำเภอมะป๋ายหลวง จังหวัดเชียงราย ต่อมาในปีงบประมาณ พ.ศ.2561 สวพส. ยกกระดับความเข้มข้นการดำเนินงานในพื้นที่บ้านห้วยก้างปลาขึ้นเป็น “โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา” คลอบคลุม 9 หมู่บ้าน ประกอบด้วย 31 หย่อมบ้าน ของตำบลป่าตึง อำเภอมะป๋าย จังหวัดเชียงราย และจัดส่งเจ้าหน้าที่ของ สวพส. เข้าไปปฏิบัติงานประจำในพื้นที่ รวมทั้งจัดตั้งสำนักงานประสานงานในพื้นที่ โดยโครงการมีรูปแบบการดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

6.1 การสำรวจและวิเคราะห์สภาพพื้นที่ ร่วมกับสมาชิกชุมชนและหน่วยงานร่วมบูรณาการในพื้นที่ เพื่อเปิดโอกาสให้เจ้าของชุมชนได้มาร่วมการคิด วิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริง

6.2 การจัดทำแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลงของชุมชน โดยการระดมความร่วมมือกับสมาชิกชุมชนห้วยก้างปลา ในการปรับระบบการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องเหมาะสมกับพื้นที่ และกิจกรรมการพัฒนาแต่ละประเภท ตั้งแต่การประกอบอาชีพ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น แหล่งน้ำ การคมนาคมขนส่ง เป็นต้น โดยใช้ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information Database System – GIS) เป็นเครื่องมือ

6.3 การจัดทำแผนชุมชน โดยใช้แผนที่ดินรายแปลงและระบบฐานข้อมูลเป็นเครื่องมือชุดเดียวกัน ร่วมกับหน่วยงานร่วมบูรณาการและชุมชน ในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนให้ตอบสนองต่อปัญหาและตรงตามความต้องการที่แท้จริงของชุมชน และเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานร่วมบูรณาการได้นำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนงานและงบประมาณให้การสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ ตามภารกิจหลักของแต่ละหน่วยงาน รวมถึงการคัดเลือกเกษตรกรนำร่องเพื่อสร้างต้นแบบการพัฒนา ร่วมกับชุมชนให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดให้กับคนในชุมชนและพื้นที่อื่น

6.4 การส่งเสริมการปรับเปลี่ยนระบบการทำเกษตรดั้งเดิมเป็นระบบเกษตรประณีต ด้วยการปลูกพืชทางเลือกใหม่ผ่านการระดมจากเวทีการจัดทำแผนชุมชน ซึ่งเป็นพืชที่ใช้พื้นที่น้อยแต่ให้ผลตอบแทนสูง เพื่อแก้ไขปัญหาจากข้อจำกัดด้านพื้นที่ทำกิน แบ่งเป็นประเภทพืชทางเลือกที่ส่งเสริม ดังนี้

1) การส่งเสริมการปลูกพืชระยะสั้น โดยนำเทคโนโลยีการปลูกพืชในโรงเรือนมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เน้นการทำเกษตรที่ประณีตโดยมีเกษตรกรผู้นำที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 24 ราย จำนวน 39 โรงเรือน กระจายอยู่ใน 5 หย่อมบ้าน ของตำบลป่าตึง เป็นโรงเรือนเหล็กขนาด 6x30 เมตร คิดเป็นพื้นที่ 180 ตร.ม. ต้นทุนการสร้าง 30,500 บาทต่อโรง มีอายุการใช้งาน 10 ปี การใช้เทคโนโลยีการปลูกพืชในโรงเรือนจะทำให้เกษตรกรปลูกผักได้ตลอดทั้งปี สร้างรายได้เฉลี่ย 42,000 บาทต่อปีต่อ 1 โรงเรือน สามารถป้องกันความเสียหายในช่วงฤดูฝนได้ จึงเป็นโอกาสให้เกษตรกรสามารถขายผลผลิตได้ในราคาที่สูงขึ้น นอกจากนี้ ยังป้องกันและลดการทำลายของแมลงศัตรูพืช รวมทั้งสามารถจัดการธาตุอาหาร วัชพืช และระบบการให้น้ำ ได้ง่ายกว่าการปลูกพืชนอกโรงเรือน

2) การส่งเสริมพืชระยะยาว ในสภาพพื้นที่ที่ตอนอาศัยน้ำฝน เน้นการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกไม้ผลไม่ยืนต้น ที่สำคัญ ได้แก่ เสาวรสหวาน องุ่น มะละกอ อโวคาโด มะม่วง ร่วมกับการส่งเสริมการปลูกพืชท้องถิ่น เช่น หวายตัดหน่อ และไผ่ โดยมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 62 ราย พื้นที่ 180 ไร่

6.5 การส่งเสริมการรวมกลุ่มสถาบันเกษตรกร หลังจากที่ได้มีการส่งเสริมการปลูกผักในโรงเรือน เกษตรกรมีการรวมกลุ่มแบบไม่เป็นทางการและการตัดแต่งผลผลิตยังไม่ได้มาตรฐาน มีเปอร์เซ็นต์การสูญเสียค่อนข้างสูงมากถึงร้อยละ 50 ของผลผลิตที่ส่งจำหน่ายในแต่ละสัปดาห์ โครงการจึงส่งเสริมให้เกษตรกรรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มอย่างเป็นทางการ โดยในปี 2560 มีการจัดตั้งกลุ่ม ผักอินทรีย์ห้วยก้างปลา และยกระดับเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชื่อ “กลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำจัน” ได้รับการจดทะเบียนอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2562 มีการบริหารงานโดยคณะกรรมการที่เป็นสมาชิกกลุ่มทำหน้าที่ควบคุมคุณภาพสินค้าให้ได้มาตรฐานตามที่ตลาดต้องการและขับเคลื่อนงานด้านการตลาด โดยวางแผนการบริหารจัดการผลผลิตด้วยตนเองตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ กล่าวคือ (1) วางแผนการตลาดร่วมกับลูกค้า (2) การวางแผนการผลิต (3) การคัด ตัดแต่งและบรรจุผลผลิต (4) การส่งผลผลิตถึงมือลูกค้า โดยกลุ่มมีการต่อยอดธุรกิจของชุมชน ด้วยการสร้างตราสินค้า “โอบตอย ออร์แกนิก” เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและสร้างการจดจำให้กับลูกค้า นอกจากนี้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำจัน ยังมีหน้าที่ดูแลคนในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้และมีภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ทั้งนี้ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลาร่วมกับคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน ทำงานอย่างใกล้ชิดกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำจัน เพื่อติดตามความก้าวหน้า ให้คำแนะนำปรึกษาในการดำเนินงานและแนวทางการแก้ไขปัญหา รวมทั้งให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) สนับสนุนวัสดุและอุปกรณ์ เพื่อให้สมาชิกนำไปใช้ในการสร้างโรงเรือน และวางแผนการผลิตต้นกล้าผักร่วมกับคณะกรรมการ เพื่อให้สมาชิกได้ต้นกล้าที่มีคุณภาพ เมื่อมีการจำหน่ายผลผลิต จะหักค่าวัสดุ ค่าต้นกล้า และอุปกรณ์ต่าง ๆ เข้ากลุ่มเพื่อเป็นกองทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานเพื่อให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์จากกองทุน ณ ปี 2563 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำจัน มีเงินทุนหมุนเวียน จำนวน 104,500 บาท

2) เป็นที่ปรึกษาให้แก่คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มในการวางแผนการตลาดร่วมกับลูกค้าในรับซื้อผลิตผลผักอินทรีย์ของสมาชิก เพื่อให้สมาชิกมีตลาดรับซื้อที่แน่นอนต่อเนื่องตลอดทั้งปี รวมทั้งมีการเจรจาต่อรองด้านราคาอย่างเป็นธรรม โดยมีผลผลิตที่ต้องส่งให้บริษัททั้งหมด 6 ชนิดพืช ปริมาณ 750 กิโลกรัมต่อสัปดาห์ คิดเป็นมูลค่า 30,000 บาทต่อสัปดาห์ หรือ 1,560,000 บาทต่อปี โดยมีราคาประกันรับซื้อผลิตผลตลอดทั้งปี ขณะที่การจัดการด้านโลจิสติกส์บริษัทเอกชนที่เป็นคู่ค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะมีรถห้องเย็นมารับผลิตผลถึงจุดรวบรวมของกลุ่มทุกสัปดาห์ช่วยให้สมาชิกลดความเสี่ยงด้านราคาและต้นทุนการขนส่งได้

3) สนับสนุนการนำผลงานวิจัยไปส่งเสริมให้เกษตรกรนำไปใช้ประโยชน์เพื่อลดรายจ่ายและสร้างรายได้เพิ่มจำนวน 4 เรื่อง ประกอบด้วย (1) ส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์จำนวน 9 ผลิตภัณฑ์ เพื่อลดการใช้สารเคมีและสนับสนุนการเพาะปลูกในระบบปลอดภัยและระบบอินทรีย์พืชผักและไม้ผลของเกษตรกรจำนวน 24 ราย (2) การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินในพื้นที่ของเกษตรกร จำนวน 24 ราย เพื่อปลูกผักอินทรีย์ จำนวน 39 โรงเรือน (3) การส่งเสริมให้เกษตรกรจำนวน 20 ราย ปลูกกาแฟอาราบิก้าได้ร่มเงาไม้ใหญ่ เช่น จันทองเทศ กลัวน้ำว่า มีพื้นที่ปลูกรวม 33 ไร่ และ (4) การให้ความรู้ในการปลูกห้วยบนพื้นที่สูง แก่เกษตรกรจำนวน 20 ราย พื้นที่ปลูก 27 ไร่

7. มีภาคส่วนใดบ้างที่เข้ามามีบทบาทในการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการ

โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา ประสบความสำเร็จร่วมกับหน่วยงานร่วมบูรณาการทั้งภาครัฐและกลุ่มพันธมิตรจากภาคส่วนต่าง ๆ 11 หน่วยงาน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา โดยการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ ร่วมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาสินค้าผักปลอดภัยของกลุ่มเพื่อขยายช่องทางการตลาดและพัฒนาคุณภาพสินค้า ตั้งแต่ในแปลงปลูกจนถึงมือผู้บริโภค (From Farm to Table) เกิดการมีส่วนร่วมของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้ชุมชนสามารถพัฒนาและยกระดับสินค้าให้ได้มาตรฐานและสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน

8. โครงการมีกลไกหรือวิธีการที่ใช้ในการขับเคลื่อนการสร้างความร่วมมือเชิงบูรณาการ รวมถึงที่มาและแนวทางการทำงานแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างไร

เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาและกระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วมปฏิบัติงานในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์โครงการมีกลไกในการขับเคลื่อนความร่วมมือทั้งในระดับส่วนกลาง ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับพื้นที่ประกอบด้วย

1) การจัดตั้งคณะกรรมการภายใต้ความร่วมมือกับส่วนราชการในพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นกลไกในการประสานงานการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม และติดตามประเมินผลความก้าวหน้าของการดำเนินงานเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา และปรับปรุงการดำเนินงานของหน่วยงาน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินงานในระดับพื้นที่ โดยมีคณะทำงาน 2 ระดับ ได้แก่ 1) คณะทำงานระดับจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย เป็นประธานคณะทำงาน มีองค์ประกอบผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 30 หน่วยงาน 2) คณะทำงานระดับอำเภอ โดยมีนายอำเภอแม่จัน เป็นประธาน คณะทำงานประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐในระดับอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลและผู้นำหมู่บ้าน

2) กลไกในการขับเคลื่อนกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับพื้นที่ เจ้าหน้าที่ของ สวพส. ที่ปฏิบัติงานประจำในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา ทำหน้าที่เป็นแกนหลักในการทำงานอย่างใกล้ชิดกับ

หน่วยงานในพื้นที่และชุมชน พร้อมทั้งระดมความคิดเห็นในการกำหนดแนวทางการพัฒนาร่วมกับผู้นำชุมชน ผู้แทนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลและหมู่บ้าน และองค์กรเอกชนในพื้นที่

3) กลไกในการขับเคลื่อนกระบวนการทำงานของสถาบันเกษตรกร เจ้าหน้าที่ สวพส. ที่ปฏิบัติงานประจำในพื้นที่ นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญรายสาขาจากส่วนกลาง ติดตามการดำเนินงานโดยมีการประชุมร่วมกับคณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อทบทวนปัญหาและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

9. โครงการมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการและแนวทางแก้ไขปัญหายังไง

ในระยะแรกของการดำเนินงานในรูปแบบของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเปิดโอกาสให้เกษตรกรซึ่งเป็นสมาชิก เข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการบริหารจัดการกลุ่ม ควบคุมคุณภาพผลผลิต และบริหารจัดการด้านการตลาด มีสมาชิกจำนวนหนึ่งไม่เข้าใจกระบวนการและความสำคัญของมาตรฐานคุณภาพสินค้าที่ตลาดต้องการ เนื่องจากการบริหารจัดการคุณภาพผลผลิตเกษตรกรให้ได้มาตรฐานเดียวกันตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำถือเป็นสิ่งใหม่สำหรับเกษตรกร โครงการจึงร่วมกับฝ่ายจัดซื้อของบริษัทเอกชนซึ่งเป็นคู่ค้าของกลุ่มถ่ายทอดความรู้การจัดการคุณภาพ การคัดตัดแต่ง ให้กับคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้สามารถพัฒนาสินค้าตรงกับความต้องการของบริษัท รวมทั้งการนำเกษตรกรไปศึกษาดูงานระบบการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้คุณภาพในพื้นที่โครงการหลวง เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้แก่เกษตรกร ทำให้สามารถช่วยลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นได้

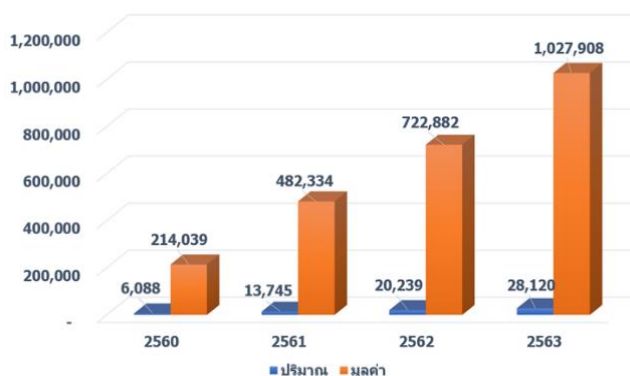
มิติที่ 3: ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ

10. ผลผลิต /ผลลัพธ์ ของการดำเนินการ/โครงการที่สำคัญคืออะไร อธิบายให้ชัดเจนเชิงสถิติ รวมทั้งแสดงตัวชี้วัดที่วัดความสำเร็จของการดำเนินการ/โครงการ พร้อมยกตัวอย่าง

ผลลัพธ์เชิงปริมาณ

10.1) ระดับเกษตรกร โครงการประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหามีพื้นที่ทำกินจำกัดของชุมชน โดยการส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนระบบการทำเกษตรแบบดั้งเดิมเป็นระบบเกษตรประณีต ใช้พื้นที่น้อย แต่ให้ผลตอบแทนสูงขึ้น และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยการปลูกผักในโรงเรือนบนพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สามารถสร้างรายได้ประมาณ 5,250 บาทต่อรอบต่อ 1 โรงเรือน หรือประมาณ 42,000 บาทต่อปีต่อ 1 โรงเรือน ส่งผลให้เกษตรกรสามารถคืนทุนค่าก่อสร้างโรงเรือนได้อย่างรวดเร็วภายในระยะเวลาเพียง 1 ปี เกษตรกรสมาชิกสามารถลดต้นทุนในการบำรุงดินในพื้นที่ปลูกผัก โดยการจัดทำปุ๋ยหมักไว้ใช้เองเพื่อลดการซื้อปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปัจจุบันมีกองปุ๋ยหมักเพื่อใช้ในแปลงเกษตรรวม 30 ตัน ทำให้สมาชิกสามารถลดต้นทุนปลูกผักได้ 3,000 บาทต่อรายและสมาชิกยังสามารถผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพหรือสารกำจัดแมลงไว้ใช้เองได้ ส่วนพื้นที่ที่เหลือ สวพส. ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชระยะยาวได้แก่ ไม้ผลชนิดต่าง ๆ เพื่อสร้างรายได้เพิ่มและเพิ่มพื้นที่สีเขียว 180 ไร่

10.2) ระดับสถาบันเกษตรกร โครงการสร้างผลสำเร็จในการส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน โดยเกษตรกรในพื้นที่โครงการได้เริ่มมีการรวมกลุ่มกันอย่างไม่เป็นทางการ ในปี 2560 และได้รับการจดทะเบียนเป็น กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ลุ่มน้ำจัน เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2562 มีเกษตรกรต้นแบบที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม 24 ราย กระจายใน 5 หย่อมบ้านของตำบลป่าตึง โดยวิสาหกิจชุมชนมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตผลผักอินทรีย์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องระหว่างปี 2560-2563 จำนวน 68,192 กิโลกรัม มูลค่ารวม 2,447,163 บาท และในปี 2563 มีปริมาณการ

ปริมาณและมูลค่าการจำหน่ายผักอินทรีย์ของกลุ่มวิสาหกิจลุ่มน้ำจัน

ส่งจำหน่ายผักอินทรีย์ 28,120 กิโลกรัม มูลค่า 1,027,908 บาท มีเงินทุนหมุนเวียน 104,500 บาท รายได้จากการจำหน่ายปัจจัยการผลิต และต้นกล้า 200,000 บาท และมีกองทุนเงินออมของสมาชิกทั้งหมด 45,000 บาท โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกำไรสุทธิจากการดำเนินธุรกิจทั้งสิ้น 56,000 บาท นอกจากนี้ยังต่อยอดธุรกิจชุมชนด้วยการสร้างตราผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้ตราสินค้า “โอบตอย ออร์แกนิก” ให้เป็นที่จดจำและสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้า ทำให้กลุ่มเกษตรกรสามารถขยายช่องทางการตลาดได้เพิ่มมากขึ้นจากการทำข้อตกลงกับบริษัทใหม่ๆ และการขายผ่านช่องทางออนไลน์ เกิดการจ้างงานของคนในพื้นที่ในการจัดการผลผลิตสร้างรายได้ให้กับแรงงานในพื้นที่โดยเฉลี่ยคนละ 4,000-5,000 บาทต่อเดือน

ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ

สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจหลักการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยที่คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนสามารถบริหารจัดการองค์กรและขับเคลื่อนงานของกลุ่ม และสามารถเป็นที่พึ่ง ที่ปรึกษาของสมาชิกได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเกษตรกรได้รับการพัฒนาศักยภาพให้เป็นผู้นำเกษตรกร เพื่อช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาในชุมชนด้วยชุมชนเอง ปัจจุบันโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา มีเกษตรกรผู้นำที่มีศักยภาพ สามารถเป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยใช้พื้นที่จำกัด จำนวน 24 คน และมีผู้เข้าศึกษาดูงานแล้วกว่า 60 ราย

สมาชิกมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เนื่องจากมีรายได้ที่เกิดขึ้นทั้งรายสัปดาห์ รายเดือน จากการจำหน่ายผลผลิตได้ตลอดทั้งปี และสามารถลดต้นทุนต่าง ๆ ได้ เช่น ค่าเช่าที่ดิน สารเคมี ค่าขนส่ง เป็นต้น ทั้งนี้ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำจันทั้งหมด 24 คน คิดเป็น 100 % เลิกปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จากเดิมที่เคยปลูกเป็นอาชีพหลัก ชาวบ้านไม่ต้องออกไปทำงานต่างถิ่นอีกต่อไป สร้างความอบอุ่นให้แก่ครอบครัว

สมาชิกมีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่ม รวมทั้งดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยกลุ่มสมาชิกในกลุ่มสามารถสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและแก้ไขปัญหาาร่วมกันได้ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง ผ่านช่องทางกลุ่ม Line Application รวมทั้งสามารถใช้เทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ในการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาาร่วมกับคู่ค้าและหน่วยงานร่วมบูรณาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดพัฒนาการผลิตและขยายช่องทางการตลาดมากขึ้น

11. การดำเนินการ/มีประโยชน์ที่สำคัญต่อองค์กร ประชาชน ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคืออะไร

11.1) เกษตรกรต้นแบบของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา ได้รับการส่งเสริมการปลูกผักในโรงเรือนในระบบปลอดภัยและระบบอินทรีย์ และจำหน่ายผ่านการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนน้ำจัน ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ในปี 2563 เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิมเฉลี่ยครอบครัวละ 42,829 บาท/ปี เพิ่มขึ้นจากรายได้เดิมถึง ร้อยละ 171 สามารถแก้ปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ซึ่งมีที่ดินทำกินจำกัด ให้สามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่อันจำกัดได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยเปลี่ยนรูปแบบการผลิตจากการ “ผลิตมากแต่สร้างรายได้น้อย” ไปสู่การผลิตสินค้าพรีเมียมที่ “ผลิตน้อยแต่สร้างรายได้มาก” รวมทั้งลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าเช่าพื้นที่ ค่าสารเคมีและปัจจัยการผลิตต่าง ๆ

11.2) บริษัทเอกชนที่เป็นคู่ค้ากับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความเชื่อมั่นในคุณภาพของสินค้า ที่จำหน่ายผ่านกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำจันทำให้สามารถลดต้นทุนที่สูญเสียจากผลผลิตที่ไม่มีคุณภาพได้ถึง 85-90% ส่งผลให้สมาชิกกลุ่มได้รับผลตอบแทนที่สูงขึ้น และทำให้สินค้าของกลุ่มสามารถแข่งขันกับสินค้าจากแหล่งอื่น ทั้งภายในประเทศและสินค้าเกษตรที่มีการนำเข้าจากต่างประเทศ

11.3) เกษตรกรรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง และยอมรับกฎและกติการ่วมกันของกลุ่ม และเสียสละผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อให้งานส่วนรวมสามารถดำเนินงานและขับเคลื่อนร่วมกันได้ สร้างความยุติธรรมร่วมกัน ลดความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงช่องทางตลาด และเกิดการสร้างรายได้ให้กับสมาชิกเกษตรกรทุกคนอย่างทั่วถึง

11.4) สินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำจันมีความปลอดภัยตามมาตรฐานอาหารปลอดภัยและมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ส่งผลให้ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคมีความปลอดภัยมีเกษตรกรที่ได้รับรองมาตรฐานอินทรีย์ 24 ราย

มิติที่ 4: ความยั่งยืน

12. หน่วยงานมีการดำเนินการอย่างไรเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

1) การถ่ายทอดบทเรียนไปสู่สาธารณะเพื่อพัฒนาการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สวพส. สนับสนุนให้ชุมชนในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา เป็นชุมชนต้นแบบการเรียนรู้ด้านการพัฒนาในบริบทของชุมชนที่มีพื้นที่ทำกินจำกัด ด้วยการปรับเปลี่ยนระบบการทำเกษตรแบบดั้งเดิมเป็นระบบประณีตปลอดภัย และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ใช้พื้นที่น้อย แต่ได้ผลตอบแทนสูง สอดคล้องและสนับสนุนการยกระดับเป็น การเกษตร 4.0 “ทำน้อย ได้มาก”

2) การจัดแผนในการขยายผลและการบรรจุโครงการไว้ในแผนปฏิบัติการของหน่วยงาน สวพส. โดยโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง จัดทำแผนการขยายพื้นที่ให้บริการและกระจายการพัฒนาไปสู่ผู้ด้อยโอกาสให้ครอบคลุมชุมชนในพื้นที่ดำเนินงานในเขตตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย อีก 26 หย่อมบ้าน เพื่อให้เกิดการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึง ด้วยการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของเกษตรกรผู้นำ องค์กรชุมชน ภาคเอกชน และหน่วยงานร่วมบูรณาการ

ข้อมูลเพิ่มเติม

1. บทบาทของภาคประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมที่ชัดเจน

บทบาทของภาคประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ระหว่างหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่ดังนี้

1. ประชาชนในพื้นที่เป็นผู้ให้ข้อมูลปัญหาความต้องการของตนเอง แก่เจ้าหน้าที่ สวพส. และองค์กรบริหารส่วนตำบลป่าตึง รวมถึงรับฟังข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการฯ จากเจ้าหน้าที่ เพื่อใช้เป็นแนวทางการทำงานร่วมกัน โดยร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหา จุดแข็ง จุดอ่อน รวมไปถึงโอกาสในการพัฒนาในพื้นที่เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาตรงจุด ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากการหารือร่วมกันจะถูกนำมาใช้ประกอบการจัดทำแผนชุมชนและแผนกลยุทธ์การพัฒนารายหมู่บ้าน ซึ่งพิจารณาไว้อย่างครอบคลุมมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น โดยข้อสรุปจากการหารือร่วมกันระหว่างประชาชนในชุมชนกับหน่วยงาน พบว่าประชาชนในพื้นที่ต้องการมีอาชีพทางเลือกเพิ่มมากขึ้น สืบเนื่องจากจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่เพิ่มขึ้น แต่มีข้อจำกัดการถือครองที่ดินและประชาชนอีกจำนวนหนึ่งไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง จากปัญหาดังกล่าวนำมาสู่การวางแผนงานของโครงการส่งเสริมอาชีพจากการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. เกษตรกรผู้นำที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการ นักวิชาการจากส่วนกลางของ สวพส. เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ ร่วมกันประเมินศักยภาพของเกษตรกรและความเสี่ยงของพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลที่ดินรายแปลงเป็นเครื่องมือในการทำงานร่วมกันและเลือกพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ จัดทำแปลงทดสอบสาธิตในแปลงเรียนรู้และในแปลงของเกษตรกร ซึ่งระยะแรกเป็นผลผลิตเพื่อบริโภคและจำหน่ายในชุมชน เมื่อผลผลิตมีมากขึ้นชุมชนมีความเห็นร่วมกันในการยกระดับและพัฒนาสินค้าชุมชนสู่ตลาดอินทรีย์ โดยจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำจันเป็นตัวกลางในการขับเคลื่อนงานตลาดของชุมชน การหาตลาดรับซื้อทาง สวพส. ร่วมกับคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำจันได้ประสานงานกับบริษัทเอกชนเพื่อรับซื้อผักอินทรีย์ โดยให้สมาชิกร่วมกันพิจารณาเงื่อนไขและข้อตกลงการรับซื้อของบริษัทก่อนการตัดสินใจรับแผนการผลิตร่วมกัน

2. เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการสร้างการมีส่วนร่วม

การดำเนินงานโครงการได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน ดังนี้

1) **แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลง** เพื่อการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในการผลิตพืชควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทุกครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งเกษตรกรมีส่วนร่วมในการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลรายแปลงของเกษตรกร และจัดทำแผนที่แสดงขอบเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน รวมถึงตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลร่วมกับเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและร่วมวางแผนการบริหารจัดการพื้นที่ตามศักยภาพและความเหมาะสมของพื้นที่ ทั้งนี้ สวพส. ได้เผยแพร่ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรบนพื้นที่สูงผ่านแอปพลิเคชัน HRDI Maps ทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลแผนที่ได้อย่างสะดวก ทุกที่ทุกเวลา

2) **Social Media** นำมาใช้ประสานงานด้านการผลิตและการตลาด การถ่ายทอดความรู้ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของสมาชิกผ่านกลุ่ม line “วิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำจัน” รวมถึงคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนใช้กลุ่ม line ในการติดต่อประสานงานซื้อขายกับบริษัทรับซื้อผลผลิตและการรับฟังข้อเสนอแนะจากลูกค้า นอกจากนี้ คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนยังใช้ช่องทาง Facebook [โอบคอย ออร์แกนิก](#) เป็นอีกช่องทางในการสื่อสารข้อมูลและรับทราบความต้องการของผู้บริโภค การประชาสัมพันธ์และเพิ่มช่องทางตลาดออนไลน์สินค้าของชุมชนอีกช่องทางหนึ่ง โดยเฉพาะในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรค Covid-19 ซึ่งทำให้การเดินทางไปปฏิบัติงานในพื้นที่ค่อนข้างลำบาก โครงการฯ ใช้วิธี Conference ผ่านกลุ่ม line ร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่วนกลางและกลุ่มเกษตรกรเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและร่วมกันแก้ไขได้ทันต่อเหตุการณ์

3. ผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบจากการดำเนินการ (ควรแสดงตัวชี้วัดและผลการดำเนินการเป็นสถิติหรือตัวเลขที่ชัดเจน พร้อมทั้งมีการเปรียบเทียบผลสำเร็จก่อน-หลัง)

ด้านเศรษฐกิจ เกิดการสร้างรายได้จากการถ่ายทอดองค์ความรู้และพัฒนาอาชีพแก่เกษตรกรบนพื้นที่สูง โดยการส่งเสริมการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์แบบประณีตและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามระบบมาตรฐานอาหารปลอดภัยและใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม ผลการดำเนินงานของโครงการตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ 2560-2564 (ต.ค.63-พ.ค.64) เป็นต้นมา ช่วยสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่เพิ่มขึ้น จากการส่งเสริมพืชระยะสั้นและระยะยาว มูลค่ารวม 5,665,479 บาท รายได้จากพืชระยะสั้น ได้แก่ การปลูกผักอินทรีย์ภายใต้ระบบโรงเรือนสามารถสร้างรายได้รายวันและรายเดือนให้กับเกษตรกร

ตารางแสดง รายได้จากการส่งเสริมอาชีพให้กับเกษตรกรระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2560-2564 (มูลค่า:บาท)

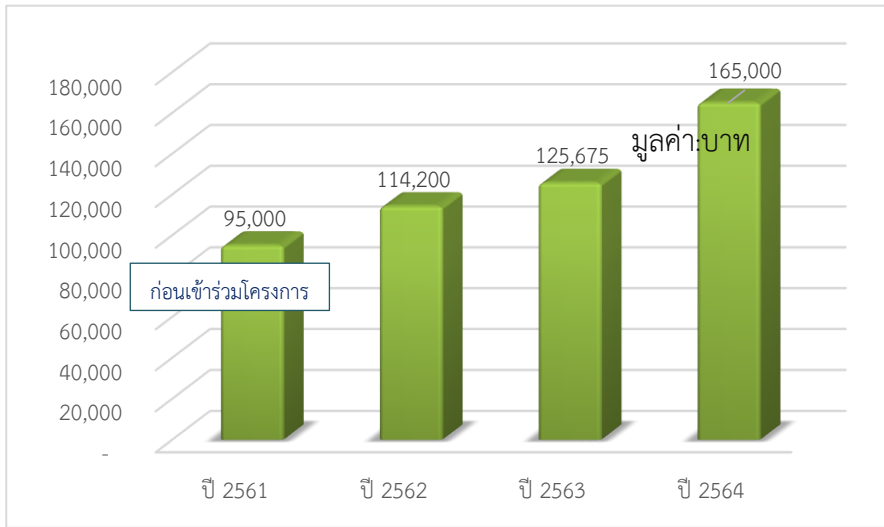
รายสาขา	2560	2561	2562	2563	2564 (ต.ค 63-พ.ค.64)	มูลค่ารวม
ผัก	214,039	482,334	722,812	1,027,908	933,584	3,380,677
ไม้ผล			151,404	161,990	235,025	548,419
กาแฟ			225,855	347,010	610,076	1,182,941
ปศุสัตว์			9,894	41,758	129,810	181,462
พืชท้องถิ่น		18,120	128,060	124,200	101,600	371,980
รวม	214,039	500,454	1,238,025	1,702,866	2,010,095	5, 665,479

โดยมีรายได้รวมสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 59.67 ของรายได้ทั้งหมด หรือมูลค่า 3,380,677 บาท ขณะที่ไม้ผลและไม้ยืนต้นอื่นๆ เริ่มสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร เช่น กาแฟ องุ่น เสาวรสหวาน และหวาย คิดเป็นร้อยละ 37.13 ของรายได้ทั้งหมด หรือมูลค่า 2,103,340 บาท ในปี 2560 มีสมาชิกผู้ปลูกผักอินทรีย์จำนวน 9 ราย เพิ่มเป็น 24 รายในปี 2564 ผ่านการรับรองมาตรฐานอินทรีย์จำนวน 22 ราย จำนวน 39 โรงเรือน พื้นที่ 10.4 ไร่ และมีเกษตรกรที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP จำนวน 9 ราย พื้นที่ 15 ไร่

ตัวอย่างการใช้ประโยชน์ที่ดินของนายเกษิง แซ่กง เกษตรกรผู้นำ

รายได้ที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกรผู้นำที่เข้าร่วมโครงการฯ

ตัวอย่าง ความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการฯ จากกรณีของ นายเกาซิง แซ่กง เกษตรกรผู้นำ และประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำจัน เป็นสมาชิกในชุมชนที่แต่เดิมเคยต้องออกไปทำงานต่างถิ่น ก่อนเข้าร่วมโครงการฯ นายเกาซิงมีรายได้จากการทำสวนยางพาราปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และปลูกข้าวไร่ เฉลี่ยปีละ 95,000 บาท เมื่อตัดสินใจเข้าร่วมโครงการในปี 2562 เพื่อสร้างความมั่นคงของ

รายได้จากการทำการเกษตร ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากยางพารา เลี้ยงหมูหลุม และผักอินทรีย์ และปลูกข้าวเพื่อบริโภค ทำให้มีรายได้เพิ่มเป็น 165,000 บาทในปี 2564 และเริ่มขยายโรงเรียนปลูกผักอินทรีย์จาก 1 โรงเรียนในปี 2562 เป็นจำนวน 5 โรงเรียนในปี 2563 เพื่อให้สามารถหมุนเวียนพื้นที่และปลูกผักอินทรีย์เป็นรายได้ตลอดทั้งปี และการเลี้ยงหมูหลุมเพื่อจำหน่ายและใช้มูลสัตว์ทำปุ๋ยในแปลงผักอินทรีย์

นอกจากนี้ การดำเนินของโครงการฯ ยังสร้างผลลัพธ์ในมิติด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงในพื้นที่จากเดิมก่อน สวพส. เข้าดำเนินงานโครงการฯ ในปี 2561 ดังนี้

ด้านสังคม

ชุมชนมีแผนชุมชนสำหรับใช้เป็นแนวทางจัดทำโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาและขอรับการจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานบูรณาการที่เกี่ยวข้อง จำนวน 30 หอ่อมบ้าน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 โครงการฯ ได้รับจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานบูรณาการ รวมทั้งสิ้น 20,933,750 บาท เกิดการพัฒนาผู้นำเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาความรู้ และสามารถเป็นแปลงเรียนรู้ต้นแบบแก่ชุมชนอื่น จำนวน 10 ราย และเกิดการรวมกลุ่มเข้มแข็งกระทั่งสามารถจัดตั้งสถาบันเกษตรกรในพื้นที่ได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำจันสมาชิก สมาชิกจำนวน 24 ราย (2) กลุ่มพึ่งพาตนเอง (ไม้ผล) จำนวนสมาชิก 46 ราย พื้นที่ 62 ไร่

ด้านสิ่งแวดล้อม

มีแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม จำนวน 2,302 แปลง จำนวน 18,980.54 ไร่ เกษตรกร 1,250 ราย ครอบคลุม 15 หอ่อมบ้าน สามารถกำหนดขอบเขตการใช้พื้นที่ โดยสามารถกันแนวเขตเพื่อดูแลป่าชุมชน 7,031 ไร่ ป่าต้นน้ำ 5,422.97 ไร่ เกิดการรวมตัวของชุมชนเพื่อจัดการทำแนวกันไฟ 8 บ้าน ระยะทาง 42 กิโลเมตร มีการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อใช้ทางการเกษตร เป็นบ่อใหญ่ จำนวน 8 บ่อ บ่อเล็ก จำนวน 10 บ่อ รวมหมู่บ้านที่ได้รับประโยชน์ จำนวน 11 บ้าน ครอบคลุมพื้นที่ 2,184 ไร่ เกษตรกรที่ได้รับประโยชน์ 268 ราย นอกจากนี้ยังพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อใช้อุปโภคบริโภค จำนวน 3 บ่อ มีผู้ได้รับผลประโยชน์ จำนวน 168 ครอบครัว นอกจากนี้ สามารถลดการใช้สารเคมี โดยกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักได้หันมาทำปุ๋ยหมักในพื้นที่โครงการจำนวน 22 ราย และมีการเผยแพร่ความรู้ไปยัง 5 กลุ่มบ้านเครือข่าย จำนวน 32 ตำบล เพื่อใช้เป็นปุ๋ยในการปลูกพืชในระบบอินทรีย์

